

Maandag 18 juni 1917 – enige editie

Berlijn, 17 juni. Officieel: Legergroep van prins Rupprecht: In Vlaanderen was de artilleriestrijd 's avonds hevig ten zuidoosten van Ieper en ten noorden van Armentières. Ten zuidwesten van Waasten vielen Engelse afdelingen tweemaal aan maar werden teruggeslagen. Van het kanaal van La Bassée tot de lijn Atrecht-Kamerijk heerste levendige gevechtsactie.

Berlijn, 17 juni. In Vlaanderen zowel als in Artois zetten de Engelsen hun vergeefse pogingen voort om door gedeeltelijke aanvallen hun stelling te verbeteren ten einde een basis voor een nieuw, groot offensief te krijgen. Ook op de 16^e en in de nacht op de 17^e was al hun moeite vergeefs.

Gisteren zijn twee Belgische jongens van 17 jaar over de Belgisch-Nederlandse grens gekomen.

De toekomst van hen, die in de oorlog verminkt zijn.

St. Adresse, juni.

Eenmaal de heropleiding tot enig beroep als middel van bestaan verplicht gesteld werd voor elke verminkte, die het hospitaal zou willen verlaten, kon de regering niet achterblijven te zorgen, dat er ook voldoende gelegenheid tot beroepsonderricht bestond.

De eerste stap in die richting werd gedaan door de heer Schollaert, die, bewogen door het lot van de vele ronddwalende invaliden, het Tehuis voor Belgische Oorlogsinvaliden te St. Adresse oprichtte, waar zij niet alleen een goed dak, doch ook geneeskundige en morele verzorging vonden en weldra bovendien geschikt werk en de gelegenheid tot beroepsbekwaming. Deze pionier vond een zeer bekend Belgisch geneesheer, dr. Smets uit Schaarbeek bereid de

medische leiding op zich te nemen (directeur is commandant graaf de Renesse) en weldra beschikte dit tehuis over inrichtingen voor mechano-, electro-, hydro- en thermotherapie en daarnaast over scholen en werkplaatsen. Op 30 november 1914 kwam de heer Schollaert met het gouvernement overeen, tegen een vaste vergoeding per man en per dag, aan de invaliden, die de regering hem zond, huisvesting en verzorging te geven. De heer Schollaert regelde zelf de gehele instelling, waaraan hij ondanks ouderdom en zwakke gezondheid al zijn krachten gaf. De invaliden stroomden toe en het liet zich al spoedig aanzien, dat een enkel gesticht ver van voldoende zou zijn.

Een aantal maanden later gaf minister de Broqueville dan ook de chef van zijn burgerlijk kabinet, de heer de Paeuw, sinds september 1916 tot inspecteur-generaal van het lager onderwijs benoemd, opdracht de stichting van een nieuwe, zeer grote inrichting te bevorderen. De heer de Paeuw ontving zijn opdracht met de volgende woorden: "wij voelen een zware verplichting op ons rusten – aldus de minister – tegenover die ongelukkigen, die lichamelijk reeds zoveel geleden hebben en wiens geschiktheid tot arbeiden aanzienlijk zal zijn afgenomen. Zo wij ons niet zonder uitstel met hen bezig houden, en op krachtdadige wijze hun beroepsheropleiding ter hand nemen, zullen zij niet meer voor zichzelf kunnen zorgen: het worden nietswaardige stakkers, misschien wel sociaalschandelijke elementen. Na de oorlog zullen wij bovendien alle krachten nodig hebben. Verzamel die gestranden. Het is een plicht van erkentelijkheid, dat wij hun opofferingen vergelden en gelijktijdig een uitnemend werk vanuit economisch oogpunt. Grijp krachtig en snel in, en roep iets goeds in het leven, wetenschappelijk en modern ingericht, iets dat wij kunnen tonen aan onze landgenoten en aan onze vrienden."

Het moet voor de heer de Paeuw een grote voldoening zijn geweest te aanschouwen welke plaats het door hem volbrachte werk op het Parijse congres innam en hoe na twee jaar het gesticht van Port-Villez bij Vernon met hetwelk hij de opdracht van minister de Broqueville uitvoerde, door de deskundigen als modelinrichting werd geroemd. De rapporteur over de bestaande instellingen noemde dit gesticht "l'oeuvre capitale" en zijn lot houdt gelijke tred met die der Franse deskundige schrijvers op dit gebied, van wie bijvoorbeeld dr. Galthière Boissière het als de "école type" en prof. dr. Jean Camus als het "centre modèle" stellen.

In juni 1915 ging de heer de Paeuw aan de arbeid en daarbij liet hij zich, naar hij mij uiteenzette, door het volgend richtsnoer leiden: De verminkten, die lichamelijk en moreel ernstig hebben geleden, moeten in een schone, gezonde omgeving herstel vinden en – om hun herstellingsoord geen plaats van afzondering te doen zijn – in onmiddellijke aanraking met het gewone leven blijven. Zij moeten naast de doeltreffende medische en hygiënische verzorging een opvoedende invloed ondergaan, die naast hun vakbekwaming hun algemene verheffing bevordert. De keuze van de vakken moet zo ruim mogelijk zijn en bij die keuze moet rekening gehouden worden met de meest geëigende sfeer voor de verminkte. De opleiding moet de verminkte in staat stellen als een volkomen bruikbare arbeidskracht in het gewone leven terug te keren, die zijn loon ten volle waard is, zodat de arbeidsgelegenheid, die hun geboden wordt, niet een soort werkverschaffing mag zijn.

Op een rondreis bij de Vlaamse vluchtelingen in Frankrijk, ontdekte de heer de Paeuw als bij toeval een buitengewoon geschikt terrein. Een fraai gelegen landgoed van ruim 300 ha uitgestrektheid op de heuvelvlakte van Port-Villez, die de Seine ongeveer halverwege Parijs-Rouen op 120 m hoogte beheerst. De eigenaar werd bereid gevonden zijn landgoed beschikbaar te stellen. De plek is zeldzaam

rijk aan natuurschoon. De scheepvaart op de Seine, de grote verkeerswegen, die de omringende vlakten snijden, de bloeiende dorpen die haar omringen, onderhouden de levendigheid van het landschap. Op een uur afstand ligt het om zijn schoonheid bekende stadje Vernon, waar de verminkten op de verlofdagen ontspanning kunnen vinden, en hetwelk niet groot genoeg is om de bezwaren en gevaren van de grote stad in zich te sluiten.

Het bosrijk terrein is door de poreusheid van de krijtbodem zeer droog en de Seinenevels kunnen niet hoog genoeg stijgen om schadelijk te werken. De weldadige omgeving moet wel gunstig inwerken op de bewoners, wat tot uitdrukking komt in het feit dat op het ogenblik, nu het aantal verpleegde verminkten de 1300 heeft overschreden, het aantal zieken nog niet een enkel procent heeft bereikt. Het landgoed bood bovendien het voordeel van een uitgestrekte moestuin, die als proeftuin mocht gelden, terwijl in verband met de reeds aangevangen ontbossing een houtzagerij en timmerwerkplaats, van moderne werktuigen voorzien, was ingericht.

Onder leiding van een majoor ving een detachement genesesoldaten op 12 juli 1915 de voorbereidende werkzaamheden aan, te weten het verder ontbossen en het bouwen van de barakken.

De eerste verminkten, een vijftigtal, werden op 17 augustus opgenomen. Hun aantal steeg snel en op dit ogenblik, terwijl de uitbreiding nog steeds haar groeikracht blijft behouden, kunnen reeds bijna 1400 verminkten gelijktijdig worden verzorgd.

Voor het welslagen was het vooral nodig toewijdingsvolle en hoogst bekwame leiders te vinden, die een open blik hebben voor de praktijk van het leven en over een opvoedend vermogen beschikken. Niet alleen vereiste de geneeskundige inrichting de zorg van bekende specialisten, maar ook het praktisch en theoretisch onderwijs moest

aan mannen van bijzondere bekwaamheid worden toevertrouwd, die op de hoogte stonden van de eigenaardige eisen der heropleiding. Met de keuze van de medische staf, van de reservekapitein der genie, de heer Haccour, voor de leiding van het vakonderricht en de heer Alleman, directeur van de school voor legerpupillen te Aalst, als pedagogisch leider is men buitengewoon gelukkig geweest. Ze vormen de kern van een uitgebreide staf van deskundigen, die aan de instelling haar welslagen hebben verzekerd.

Wat tot het welslagen veel heeft bijgebracht is het feit, dat van het begin af aan naar een zorgvuldig voorbereid plan werd gewerkt, dat elke mogelijkheid tot verbreding in zich sloot, zodat men totnogtoe steeds in dezelfde richting heeft gewerkt zonder op wenselijke reorganisaties te stuiten. Steeds werd overeenkomstig de opgedane ervaring gereguleerd en de hoofdregels zijn tot besluitwetten geworden, de enige vorm van wetgeving waarover het Belgisch gouvernement voor het ogenblik beschikt.

Het instituut van Port Villez beslaat thans meer dan tachtig barakken en een groot aantal bijgebouwen, zalen enzovoort, waarin de verschillende scholen, werkplaatsen en diensten zijn ondergebracht.

De gezondheidsdienst, die naar de jongste eisen is ingericht, tracht niet alleen de lichamelijke toestand der verminkten zoveel als mogelijk te verbeteren, maar geeft ook de nodige aanwijzingen betreffende de mogelijkheden bij de beroepskeuze en bevordert het aanpassingsvermogen van de verminkte aan het door hem gekozen vak. De technische dienst verzekert het regelmatig op gang houden der verschillende werkplaatsen, waarin de vakopleiding plaats heeft, terwijl de pedagogische dienst zorgt voor de morele en geestelijke verheffing der verpleegden, zowel door aanvullingsonderwijs, als door bijzondere leergangen tot opleiding voor intellectuele

beroepen. De militaire leiding houdt zich bezig met het toezicht en de tucht, de huishouding, kleding, en het toezicht op het beheer.

De opleiding is gesplitst in drie hoofdafdelingen: de school voor bedienden voor handel en nijverheid en administratie: de ambachtsschool en de landbouwafdeling met haar aanverwante instellingen, als tuinbouwschool en school voor kleinveeteelt, tuin- en ooftbouw, modelboerderijen.

De eerstgenoemde afdeling bevat niet minder dan 28 klassen, waaronder een normaalschool, handelsschool en voorbereidende scholen voor verschillende diensten. Zij heeft reeds een groot aantal marconigrafisten afgeleverd, die, na te Londen op de Marconistations praktisch werkzaam te zijn geweest, thans op alleszins bevredigende wijze dienst doen.

De ambachtsschool geeft gelegenheid tot opleiding in niet minder dan vijftig verschillende vakken, dit alles in flink opgezette werkplaatsen, waarin het werk plaats heeft als in het praktische leven en overeenkomstig de eisen daarvan. De drukkerij bijvoorbeeld, die reeds zeer bekwame machinezetters heeft afgeleverd, wiens productie volkomen gelijke tred houdt met die van volkomen valide en geroutineerde arbeidskrachten, is een omvangrijke modelinrichting, met volop werkende machines. Het afgeleverde werk moet geroemd worden, zowel voor zover het betreft de kunst van het boek, als de eisen van handel en administratie. Hout-, metaal- en leerbewerking zijn zeer gespecialiseerd terwijl de kunstnijverheid een belangrijke plaats inneemt, naast de opleiding voor het bouwtoezicht en de decoratieve kunst.

In de kleinindustrieën wordt er naar gestreefd de beoefenaars bekend te maken met de moderne werktuigen, het gebruik van

elektrische kracht, en voor wie zulks wenselijk mocht zijn, is de kans geopend op boekhoudonderricht. Wat men er echter niet vindt, zijn die soorten van werkverschaffing, als het speelgoed fabriceren, welke twijfelachtige hulpmiddelen zijn om van de verminkte een werkman te maken die in de behoeften van zichzelf en de zijnen kan voorzien.

De Belgische oorlogsschatting.

Blijkens een bericht uit Brussel aan de Frankfurter Zeitung heeft het consortium van Belgische banken en bankiers het opbrengen der oorlogsschatting, welke thans 60 miljoen frank per maand bedraagt, weer geregeld. Er zullen 5 procent schatkistbiljetten worden afgegeven met 2-jarige looptijd.